

יעוץ כלכלי אסטרטגי

ועידת אנרגיה ועסקים 2017

מושב

מימון השקעות וניהול סיכונים במשק האנרגיה

שמעון סרוסי

מלון כפר המכבייה, רמת גן

4 דצמבר 2017

14.17**השקעה מקומית גולמית בתשתיות****GROSS DOMESTIC CAPITAL FORMATION IN INFRASTRUCTURE**

NIS million

מיליוני ש"ח

	2016	2016	2015	2014	2013	2012	2006	
	במחירים שוטפים	AT 2015 PRICES					במחירי 2015	
	AT CURRENT PRICES							
GRAND TOTAL(1)	24,364	24,500	24,006	26,558	32,757	39,323	20,448	סך כולל(1)
Transport(2)	12,761	12,860	11,751	11,314	13,194	11,564	9,838	תחבורה(2)
Thereof: roads	7,304	7,441	7,016	7,032	7,739	7,032	5,719	מזה: כבישים
Communications	2,376	2,381	2,694	3,037	2,709	3,276	2,966	תקשורת
Energy(3)	6,103	6,157	6,557	8,949	12,940	19,999	5,350	אנרגיה(3)
Water(4)	2,585	2,567	2,557	2,910	3,684	4,130	2,205	מים(4)

1. Incl. the value of infrastructure development by the government (land reclamation, electricity and sewage systems, etc.) that cannot be distributed among different industries.

2. Incl. roads, railroad, sea and airports, etc..

3. Incl. electricity, petroleum and gas.

4. Incl. water, desalination of water and sewage.

1. כולל ערך של פיתוח תשתיות על ידי הממשלה (הכשרת קרקע, מערכות חשמל וביוב וכד') שלא ניתן לחלוקה בין הענפים.

2. כולל כבישים, רכבת, נמלי ים ואוויר וכו'.

3. כולל חשמל, נפט וגז.

4. כולל מים, התפלת מים וביוב.

"הרמה של התשתיות בישראל אינה מספקת, בפרט בתחום התחבורה הציבורית, ובעיקר במטרופולינים; אך גם במערכת הולכת החשמל, ובתשתיות התקשורת. היקף ההשקעה השנתי נמוך בהשוואה בינ"ל, לכן אנחנו לא סוגרים את הפער ברמת התשתיות ביחס למדינות המפותחות, מה שמעיב על הפריון ועל פוטנציאל הצמיחה של המשק".

ציטוט מדברי נגידת בנק ישראל, ד"ר קרנית פלוג, בישיבת הממשלה בספטמבר 2017, בנושא תכנית רב שנתית לפיתוח תשתיות בישראל

התוכנית הרב שנתית לפיתוח תשתיות שפרסמה הממשלה בספטמבר 2017, כללה 147 פרויקטים מתוכננים בין 2017 ל-2021, בהיקף של כ- 116 מיליארד ₪. רובם בתחום התחבורה, האנרגיה והמים.

השקעות במשק האנרגיה עד סוף העשור, 2027

מליארדי דולר		
חשמל		
4	4,000 מגו"ט	תחנות כוח - גז טבעי
4.5	3,000 מגו"ט	תחנות כוח - אנרגיה מתחדשת
1.0		אגירה שאובה
2.5		רשת חשמל ורשת חכמה
סה"כ השקעות בענפי החשמל		
12		
נפט וגז		
3-4	סקרים וכ- 30 קידוחים	חיפוש נפט וגז
2-3	הרחבת כושר ייצור צנרת ומתקנים	תמר שלב ב'
5-7	קידוחים צנרת, מתקנים ו-2 כניסות נוספות לגז טבעי	פיתוח לוייתן - יצוא לירדן ולרש"פ
2.5	קידוחים צנרת, מתקנים	פיתוח תנין וכריש
1.5		תשתיות אחסון, הולכה, חלוקה והסבה של מפעלים לגז
2		מתקני מתנול ואמוניה
סה"כ השקעות בענפי הגז טבעי		
16-20		
אחר		
3	תחנות דלק חדשות ותשתיות לרכב חשמלי ומונע מתנול	דלק ותחבורה
1		התייעלות ושימור אנרגיה
סה"כ		
4		
32-36		השקעות במשק האנרגיה עד 2027

המקור: הערכות כלכלני אקו אנרג'י

האתגר המרכזי

מתן מענה להיקף מימון חסר תקדים לפרויקטים של אנרגיה הצפוי בעשור הקרוב.

מאין יבוא המימון?

כמה יבוא משוק ההון המקומי? מה נדרש כדי להגביר את גיוס ההון מהציבור, מבנקים וממשקיעים מוסדיים ישראלים

כמה גיוס הון יידרש מחו"ל? מה נדרש כדי להביא משקיעים, בנקים ומוסדות מימון זרים?

מה תפקידם של הממשלה ובנק ישראל?

האם שוק ניירות הערך בישראל יכול לספק את צרכי המימון של משק האנרגיה?

מיליארדי דולר	
32-36	השקעות במשק האנרגיה עד 2027
8-9	מקורות מימון הון עצמי
24-27	הון זר (חוב) 25% 75%
	המקור: הערכות כלכלני חברת אקו אנרג'י
	שוק ניירות הערך בישראל שווי שוק במיליארדי דולר, לסוף אוקטובר 2017
219	שווי שוק המניות בישראל (459 חברות)
14	מזה: מניות נפט וגז (22 חברות)
235	שווי שוק איגרות חוב סחירות בישראל
141	איגרות חוב ממשלתיות
94	איגרות חוב חברות סקטור פרטי (117 חברות)

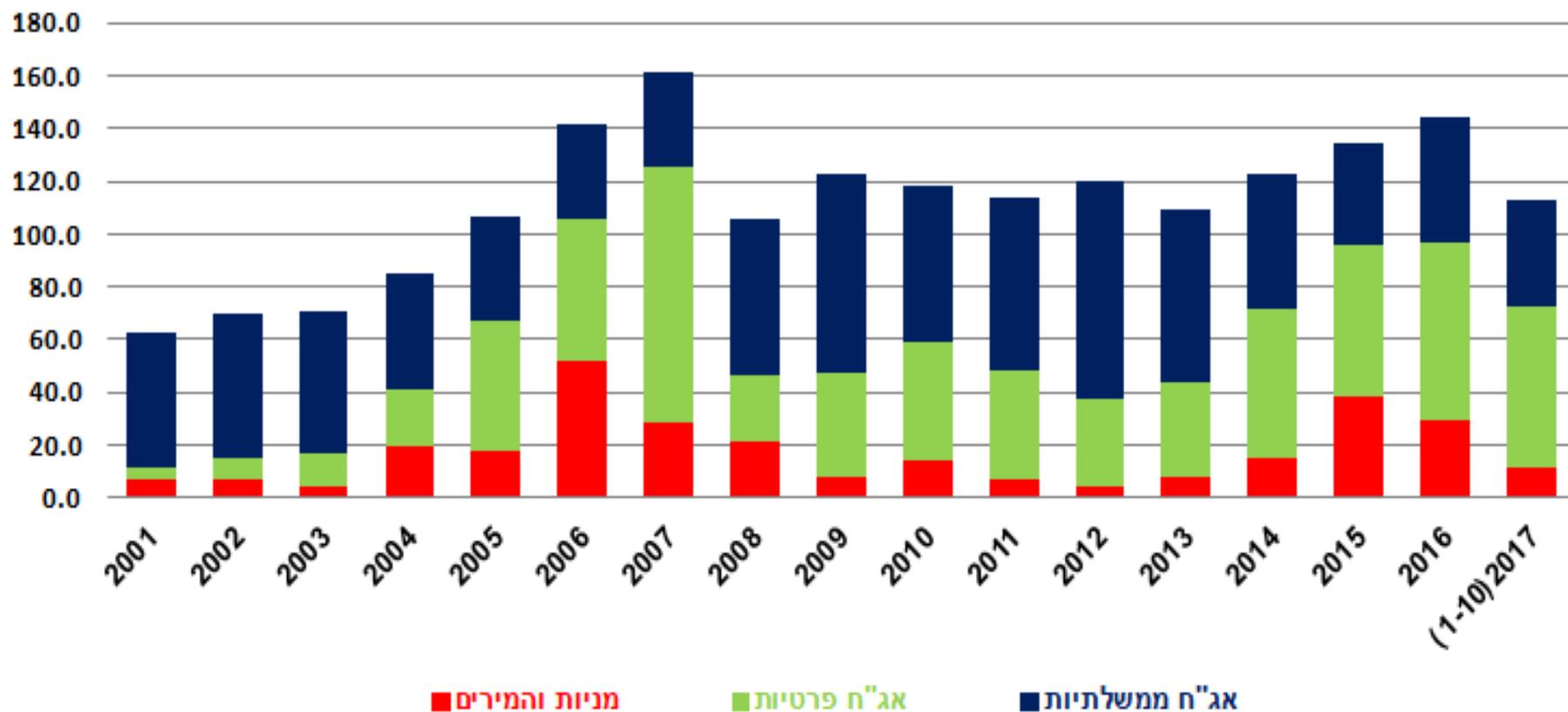
גיוס ההון בבורסה בשנים 2000-2017 במיליארדי דולר, במחירי דצמבר 2016

2006 - 2017		
סה"כ	בממוצע לשנה	
431	36	גיוס הון בהנפקות בבורסה
68	6	מניות ואופציות
175	15	איגרות חוב חברות סקטור פרטי
188	16	איגרות חוב ממשלתיות

המקור: הבורסה לניירות ערך בתל אביב

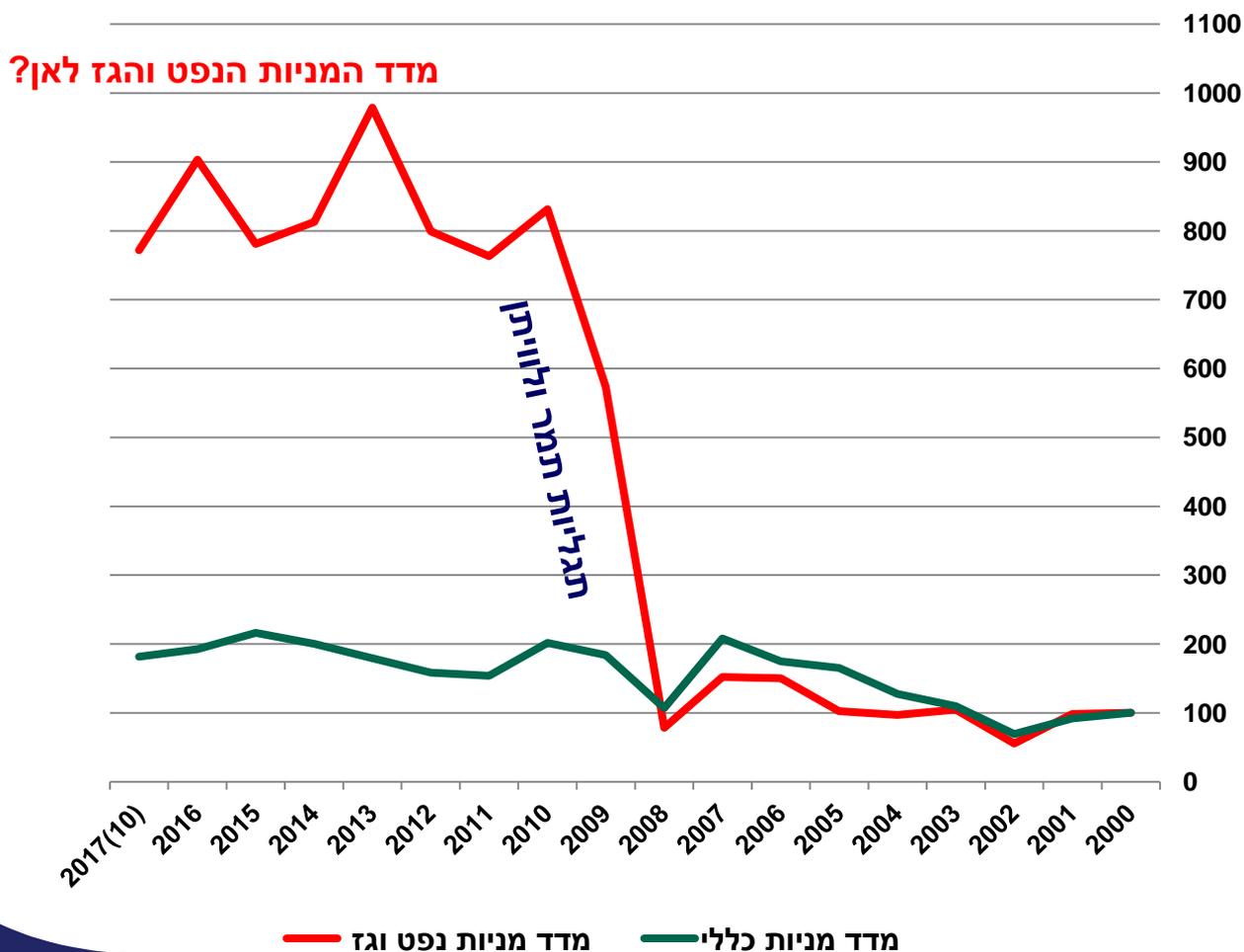
גיוס הון בישראל לפי סוג ניירות הערך בשנים 2001 - 2017

מיליארדי ש"ח במחירי דצמבר 2016

מדד מניות נפט וגז בהשוואה למדד מניות כללי

מדדי שיעור תשואה כולל בשנים 2000-2017(10)

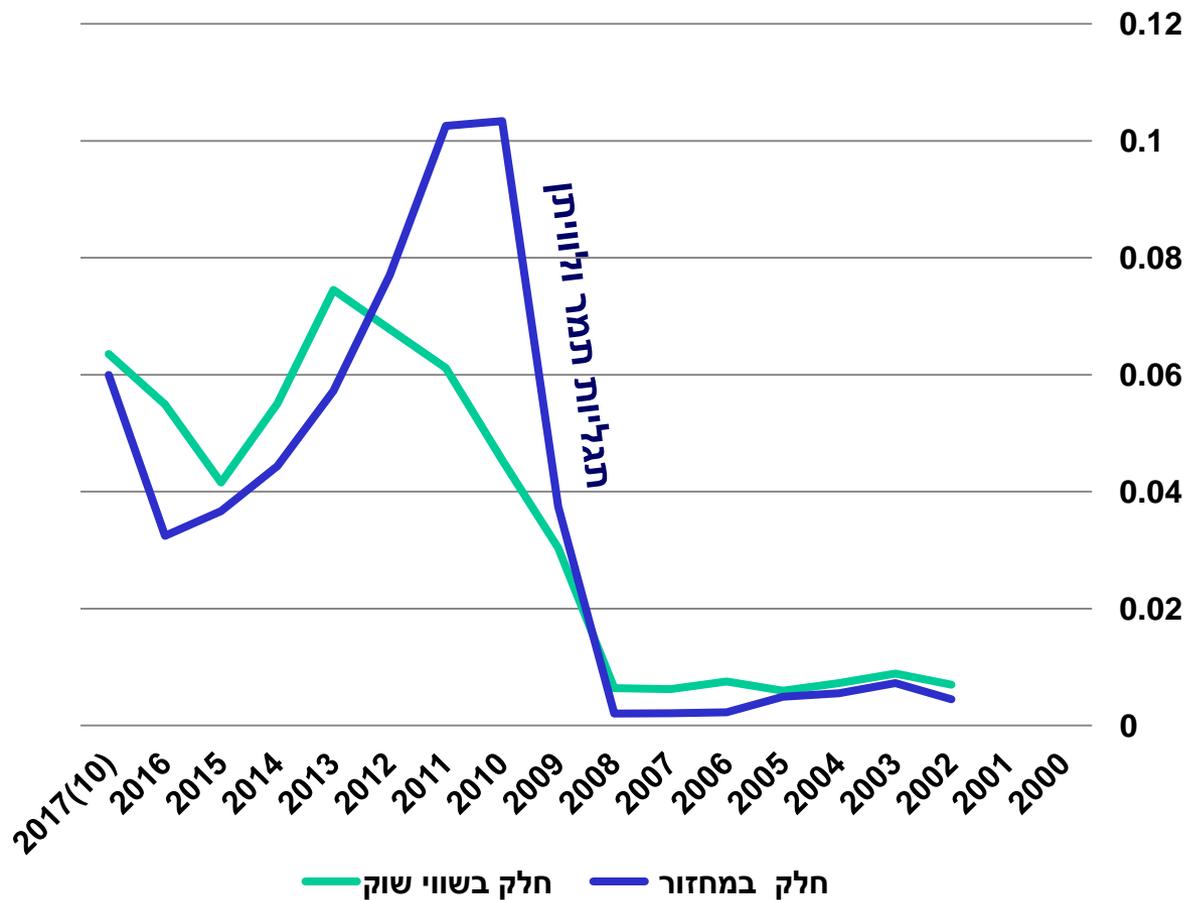

מדד מניות הנפט והגז הגיע לשיאו בשנת 2013, פי 10 מרמתו לפני תגליות הגז ב-2008.

בשנים האחרונות מגמת ירידה עם תנודות חריפות במדד.

משקל מניות נפט וגז בבורסה לני"ע בת"א

באחוזים בשנים 2002-2017(10)

בורסה בת"א רשומות 22 חברות נפט וגז, כ- 5% ממספר החברות שמניותיהם נסחרות בבורסה (459) וכ-6% משווי שוק המניות באוק' 2017.

חברות הנפט והגז רכזו מעט יותר מ-10% ממחזור המסחר בשוק המניות לאחר תגליות הגז.

חלקן במחזור ירד מאז והגיע בשנים האחרונות ל- 6% קרוב למשקלן בשוק

14 חברות חדשות גייסו 7.3 מיליארד ₪ בשנת 2017 בבורסה בת"א, כולל 5 חברות אנרגיה שגייסו 3.4 מיליארד ₪

שווי החברה לאחר ההנפקה (במיליוני שקלים)	תחום עיסוק	החברה
1,649	ייזום, פיתוח, הקמה ותפעול של תחנות כח ומתקני ייצור חשמל בישראל	אופי.סי (איי.סי.פאואר ישראל)
1,160	מחזיקה 9.25% משדות הגז "תמר" ו"דלית"	תמר פטרוליום
1,001	פיתוח, ייצור ושיווק מערכות מוטסות לא מאויישות, מערכות אלקטרואופטיות ותקשורת	אירונאוטיקס (הצעת מכר)
560	שירותי לוגיסטיקה והפצה של תרופות ואביזרים רפואיים	נובולוג (הצעת מכר)
468	ייזום פרויקטים לבנייה למגורים ובהקמה ותפעול של מכוני טיהור שפכים	מנרב פרויקטים
398	שירותים לוגיסטיים ע"י מסופי מכולות ומטענים	אוברסיז (הצעת מכר)
363	רכישה, החכרה ומכירת מטוסי נוסעים ומטען	גלובל כנפיים (ציבור והצעת מכר) ⁽²⁾
334	פיתוח, ייצור מכירה ותחזוקה של ציוד תקשורת	טלרד נטוורקס
321	ניהול תיקי השקעות, קרנות נאמנות ובנקאות להשקעות	מור השקעות
319	קרן השקעות במקרקעין (REIT) המשקיעה בנדל"ן מניב	מניבים ריט
264	הקמת פרויקטי תשתית, אנרגיה, ואיכות הסביבה	לסיכו
198	פיתוח טכנולוגיה לאגירת אנרגיה חום	ברנמילר ⁽¹⁾
150	נדל"ן מניב מסחרי בארה"ב	מדיפאואר (חברה זרה)
139	חיפושי נפט וגז בחו"ל	רציו פטרוליום יהש